TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Đề xuất định danh hàng hóa bằng mã UID: Siết chặt truy xuất nguồn gốc, ngăn chặn hàng giả từ gốc

10:48 05/05/2026

Bộ Công an đang đề xuất áp dụng mã định danh sản phẩm, hàng hóa (UID) như một công cụ trọng tâm nhằm tăng cường kiểm soát thị trường, truy xuất nguồn gốc và phòng chống hàng giả, hàng nhái trong bối cảnh gian lận thương mại ngày càng tinh vi.

Ảnh minh họa.

Theo hồ sơ thẩm định dự thảo Nghị định do Bộ Tư pháp công bố ngày 5/5, mã UID sẽ được tạo lập tự động trên Nền tảng quốc gia về định danh, xác thực và truy xuất nguồn gốc sản phẩm, hàng hóa. Điểm đáng chú ý là mã này có khả năng định danh đến từng đơn vị sản phẩm hoặc theo từng lô sản xuất, giúp theo dõi toàn bộ "hành trình" của hàng hóa trong chuỗi cung ứng.

Thực tế hiện nay, hoạt động truy xuất nguồn gốc tại Việt Nam vẫn còn phân tán, thiếu chuẩn thống nhất về công nghệ và dữ liệu. Trong khi đó, tình trạng hàng giả, hàng nhái, hàng không rõ xuất xứ diễn biến phức tạp trên nhiều lĩnh vực, từ dược phẩm, thực phẩm đến hàng tiêu dùng. Các thủ đoạn mới như sử

dụng mã QR giả, làm giả tem truy xuất hoặc bán hàng qua nền tảng thương mại điện tử khiến việc kiểm soát càng trở nên khó khăn.

Trong bối cảnh đó, việc xây dựng một hệ thống định danh thống nhất như UID được xem là bước đi mang tính nền tảng. Không chỉ giúp cơ quan quản lý kiểm soát tốt hơn, hệ thống này còn cho phép doanh nghiệp và người tiêu dùng xác minh thông tin sản phẩm một cách minh bạch, chính xác.

Theo đề xuất, việc áp dụng UID sẽ được triển khai theo mức độ rủi ro của từng loại hàng hóa. Với nhóm sản phẩm có rủi ro cao, việc định danh và truy xuất đến từng đơn vị sản phẩm sẽ là bắt buộc theo lộ trình. Trong khi đó, các sản phẩm có rủi ro trung bình hoặc thấp có thể thực hiện theo hình thức tự nguyện hoặc theo quy định cụ thể.

Mã UID sẽ được thể hiện thông qua các phương tiện mang dữ liệu phù hợp với tiêu chuẩn kỹ thuật, đảm bảo khả năng nhận diện và xác minh trong môi trường số. Đồng thời, mỗi tổ chức, cá nhân tham gia hệ thống sẽ được cấp một mã định danh số (DID) duy nhất, phục vụ việc xác thực và tạo lập bằng chứng số trong quá trình lưu thông hàng hóa.

Đáng chú ý, đề xuất này không chỉ xuất phát từ yêu cầu nội tại của thị trường trong nước mà còn gắn với sức ép hội nhập quốc tế. Các hiệp định thương mại lớn như CPTPP, EVFTA hay RCEP đều đặt ra yêu cầu cao về minh bạch thông tin và truy xuất nguồn gốc. Nhiều thị trường như EU, Mỹ hay Nhật Bản đã triển khai các cơ chế như “hộ chiếu số sản phẩm” (Digital Product Passport), buộc hàng hóa phải có định danh rõ ràng.

Nếu không nhanh chóng hoàn thiện khung pháp lý và hạ tầng công nghệ tương thích, hàng hóa Việt Nam có nguy cơ mất lợi thế cạnh tranh ngay trên sân chơi quốc tế.

Dự thảo Nghị định gồm 8 chương, 40 điều, đặt nền móng cho việc hình thành một hệ sinh thái dữ liệu sản phẩm thống nhất trên phạm vi toàn quốc. Đây được kỳ vọng sẽ là công cụ quan trọng giúp nâng cao hiệu quả quản lý thị trường, bảo vệ người tiêu dùng và củng cố uy tín hàng Việt trong chuỗi cung ứng toàn cầu.

Hậu Thạch (t/h)